

WWW.UNILIB.BG

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а. вр

БРОЙ 40.

У Новоме Саду, 28. Октобра 1859

ГОД. II

М Н С Л Н

О школи и учителяма.

I.

Први школски састанакъ.

Упечатлѣнѣ, кое кои страни на насъ при првомъ састанку и угледаню начини, врло е важно, и толико е силно и снажно, да се тешко икадъ заборава. По томе првомъ угледаню начини сваки човекъ себи одма оногъ часа неко мнѣние о томе непознаномъ, ми о другомъ, а други о нама, и много реда се по томъ првомъ угледаню одма заволемо ил' заневолемо, те тако тай први састанакъ и угледъ много реда коначно о нашемъ далѣмъ одношеню и владаню са тимъ непознанимъ пресуди, макаръ да се у тай први махъ самимъ голимъ окомъ и чувствомъ оценюемо.

Ово оценѣванѣ непознатихъ самимъ голимъ окомъ и осеѣанѣмъ небива само кодъ зрели люди него и кодъ деце; јошъ кодъ ове са чудо великомъ сигурности; одма одъ прва маха виде и осете деца у непознатоме, али онъ приятель и любитель деце ил' не, пакъ по томе се ил' одма некако прилюбѣ нѣму, ил' завру одъ нѣга; још ово према учителю веѣма него према икоемъ другомъ човеку осете, ваљда зато, што знаю, да ће са нѣмъ дуже времена заедно бити имати, и одъ нѣга зависити.

Кадъ е дакле то тако, онда валя и учитель то да зна, пакъ увекъ и свудъ, а особито при почетку школске године и у прве школске дане непреставо то на памети да има, ни на часацъ са ума да несмеће, пакъ све могућно да учини, да се деца тада у целой благости и милини својој покаже, и да имъ тай први школски данъ и састанакъ најмилиимъ начини, тимъ више, кадъ зна, да силни не смислени родители, сваки часъ децу са школомъ и учителѣомъ као са некимъ страшилама прете, и плаше: чимъ имъ се живљъ и безазление дете само мало макне и заигра, одма за њимъ лете речи: чекай, чекай, доћи ћешъ ти у школу, научићешъ ти мировати; ако коем детету непође одма одъ часа све оно у главу, што су га код куће невештимъ начиномъ научити ради, одъ часа су опетъ те речи ту: чекай чекай, доћи ћешъ ти учителю подъ прутъ, утераће онъ теби у главу то; акол' су деца иоле што у кући на сметњи, ето опетъ ти исти речи: у школу ћешъ ти, нећеш ти мени по кући сметати; аколи ма што скриве деца, одма е школа и учитель страшило и баукъ, с' којима деца прете, и пре него што су ихъ у школу и учителю довели, од њи ихъ заплашили. Са каквомъ вољомъ и любви деца у школу долазе, лако свацъ отуда видити и знати може, а учитель треба то најболъ да зна.

Оћеш ли дакле валянъ и врстанъ учитель да будешъ, а ти све могућно употреби, пакъ ово мнѣние, што га деца о школи и о учителю одъ такови пусти родителя увате, осрамоти; покажи и увери децу деломъ да ние тако; ублажи страхъ, стишай оно зебенѣ и дрктавѣ, с' којимъ деца први редъ у школу улазе; начини да деца с' тебе школу и науку заволеу; а ово е после оне претнѣ и страве лако и часкомъ могућно, ту е мала ситница већъ довољна, да ти се деца приволеу и прилюбје; незаборави само, да е први

састанакъ и прво угледанъ одъ големе важности како за светъ, тако и за децу, алъ и за тебе е тако, сети се да ти оне госте примашъ, кое е Христосъ Спасительъ благосиляюћи са онима најлюбавниимъ речма примио :

Штавите дѣтѣй приходѣти ко мнѣ, ѿ не бранѣте ѿмъ, такокѣхъ бо ѣсть царствіе Божіе.

Знай, да е онај данъ кад дете први ред у школу ступа највећи најглавни и најсвечани у животу ѿговомъ, пакъ узми и ти најсвечаниу альину на се, и подай твомъ лику најсвечаниу сѣйность и милину, пакъ прими у најсвечание намештенной школы те нове госте твое, прими ихъ као отаць, као учитель и заступникъ Христа Спасителя, пакъ ће ти они тай први састанакъ до векъ памтити, благосиляюћи те целогъ живота свогъ.

II.

Погледъ у празну школу.

На мене е празна школа, кадгодъ сам у ню ушао, увек неко особито и чудно упечатлѣнъ учинила. Школа пуна деце уведе човека некако одма у ове обичне свакидашнѣ мисли, а празна школа одпусти некако мислима слободанъ махъ, пакъ ту човеку силно на умъ дође, кое му никада другчие неби дошло. Кад човекъ у страномъ месту у цркву уђе, обузме га неки тайни алъ мили страхъ; она висина и просторъ и тишина и она сѣйность и красота олтара и икона занесу га и засену, учиниму се као да е међу свете духове ушо, као да е у онај светъ прешо и близу самога божіегъ престола ступио. Тако е некако човеку и у школи, кадъ деце у нѣой ние. Ту ум самъ себи децу ствара и представља, све најлепшу и најмилию, све лепо и чисто одевену, и чисто ихъ гледа како животни по-

гледати њени жельно учителя гледа и слушаю да науче; а учителя представља себи као неко више сушество, као апостола међу томъ красномъ и миломъ децомъ, кои пунъ блакости и светогъ оддана све штогод најлепшега и најсветијега самъ знаде, њима казуе и њи учи. Ту човеку и прошлостъ и будућностъ некако предъ очи изађе, и чисто гледа како се ту семе будући душевни блага и милина сее, темель среће и блаженства меће; гледа, како ту многи будући највртни човеколюбацъ, највиспрени мудрацъ, најкрасни юнак, најсрећнија майка и најчеститија газдарица основе прима, из кои ће за будућностъ најкрасни живота плод узрети. Доиста е то врло мала икона, што се тада пред умнимъ очима отвара, ню би валяло да учитель сваки данъ чимъ устане погледа, пак да се онда Богу помолити и одъ њѣга благослова заискавши са овимъ светимъ заданућемъ на свети свой посо ступи. Мени е ова икона одвише мила и драга била, само да самъ е и увек подуже и безъ сметнѣ гледати могао, алъ — кадкад ме е само еданъ едини погледъ на катедру илъ стол и на њима лежећи пруть илъ другу кою томъ подобну мучительску справу, изъ овога мога најмилијега неба изчунао и у овај груби и голи светъ свалио. Тако самъ едаредъ у едной школи на едномъ дувару гледао икону Христа Спасителя, како га деца обколела, а он ихъ прима, и благосиляюћи ихъ оне свете речи говори, кое деца на вечита времена потврѣнѣ њиовогъ благородства даю; а кадъ на други дувар очи бацим, видим — висити камѣня. Смешностъ се у контрасту састоити; ал на оваки контрастъ само се зло и неваляло срце смеяти може; я у ономъ болу и чуду доиста нисам знао, кога ту веѣма сажалѣвати валя; учителя тогъ, кои е кадаръ очима икону Христа Спасителя гледаюћи тако сасвимъ противанъ примеръ узети, илъ ону безазлену и невину децу, коя томъ учителю као заступнику Спа-

www.УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 сителя свогъ долазе, да изъ нѣгови уста науку срет-
 ногъ и блаженогъ живота приме.

(Продужиѣ се.)

Недельна и свечана

Евангелія и Апостоли.

на данъ св. оца Николая.

Еванг. одъ Луке гл. VI зач. 24.

Во вре́ма ѓно: ста́ Исѣсѣз на мѣстѣ ра́внѣ, и наро́дъз
 ученикѣз ѣго, ѣ мно́жество мно́го люде́и ѿ всеа́ Іуде́и ѣ
 Іерусали́ма, ѣ поморѣа Тѣрска ѣ Сидонска: у време оно,
 стаде Исусеъ на месту равномъ, и гомила ученика нѣ-
 гови, и мноштво велико люди изъ целе Юдеи и Еру-
 салима, и приморя Тирекогъ и Сидонскогъ;

ѣже прѣидѡша послѡшати ѣго, ѣ ѣзцѣлѣитисѣ ѿ не-
 дѡгъ своѣхъ, ѣ страждѡщи ѿ дѡхъ нечѣстныхъ, ѣ ѣсцѣ-
 лѣхѣсѣ: кои доѡше да га чую, и да се изцеле одъ
 болести свои, и кои страдаше одъ духовѣ нечѣсти, и
 изцеляваху се.

ѣ весь наро́дъ ѣскаше прикасѣтисѣ ѣмѡ: ѣкѡ сила
 ѿ него ѣсхождаше, ѣ ѣсцѣлѣаше всѣ. ѣ савъ наро́дъ
 тражаше да га се прикосне; ерѣ сила изъ нѣга изла-
 заше и изцеляваше се.

ѣ тоѣ возведѡз ѡчи своѣ на ученикѣ скоѡ, глаго-
 лаше, блажѣни нѣщѣи дѡхомъ: ѣкѡ ва́ше ѣсть царствѣе
 Божѣе: ѣ онѣ подигнувши очи свое на ученике свое,
 говораше: Блажѣни сиромашни духомъ; ерѣ в ва́ше
 царство Божѣе.

Блажѣни ѡлчѡщи нынѣ: ѣкѡ насытитисѣ; блажѣ-
 ни плачѡщи нынѣ; ѣкѡ возсмѣѣтисѣ. Блажѣни кои гла-
 дуете садъ, ерѣ ѣе те се насыти. Блажѣни кои пла-
 чете садъ, ерѣ ѣе те се насмеѣти (нарадовати).

Блажени бѣдете, егда возненавидатъ васъ человекѣ-
цы, и егда разлучатъ вы и поносятъ, и пронесутъ имя
ваше яко зло сына человеческаго ради. Блажени би-
нете, кады омрзну васъ люди, и кады васъ раставе и
нагрде, и пронесу име ваше као зло сына чевеческо-
га ради.

Возрадоуйтеся въ той день, и кзыграйте, се бо мз-
да ваша многа на небеси. Радуите се у тай данъ и
играйте, ерь е плата ваша велика на небу.

Апост. одъ Павла Евреима гл. XIII. зач. 335.

Братіе: Покиньтеся наставникымъ вашимъ и пока-
райтеся, ти бо бдѣтъ ѡ дѣлахъ вашихъ, яко слово воз-
дати хотѣше: да съ радостію сие творѣтъ, а не воз-
дыхающе; Браћо! Повинуйте се (слушайте) наставни-
цима (учительма) вашимъ и покорайте се, ерь они
бдию (стараю се) о душама вашимъ, као кои ће од-
говоръ дати, да съ радощю, то чине (васъ уче) а не
увдишуи.

Нѣсть бо полѣзно вамъ сие. Ерь не е вамъ по-
моћи ово (ако ови уздесали буду.)

Молийтеся ѡ насъ: уповаемъ бо, яко добръ со-
вѣсть ймамы: во ксѣхъ добръ хотѣше жити. Моли-
те се (Богу) за насъ; ерь се уѣамо, да добру савестъ
имамо, у свему добру стараючи се да живимо.

Лише же молю, сие творите, да вскорѣ устрою-
са вамъ. И одвише молимъ, чините то, да се скорие
вратимъ вама.

Богъ же міра, козведый йзъ мѣртвыхъ пастира
овцамъ великаго, крѣкю завета вѣчнаго, Господа на-
шего Исуса Христа, А Богъ міра, кои изведе изъ мр-
тви пастира овцама великаго, крвлю завета вечного,
Господа нашего Исуа Христа:

Да совершитъ въ во всакомъ дѣлѣ влѣзѣ, соткорити вблю егш, творѣ въ вѣсз благозбодне преда нѣмъ, Исусъ Христѣмъ: ѣмѣже слава во вѣки вѣкѣмъ аминъ. Да саврши васъ у свакомъ делу благомъ, да чивите волю нѣгову, чинеѣи у вами што е благоугодно предъ нѣмъ, кровъ Исуса Христа, кое му слава у веке векова; Аминъ.

Изясненіе црквенихъ пѣсама.

на празникъ светога Николе.

1. Тропарь. Правило вѣры. — Правило вѣре, т. е. правило кое показуе, како има свакій онай живити, кои у Бога, у нѣгову силу, мудрость и милость вѣруе. Одкуда се мы учимо шта намъ валя вѣровати? Шта вѣруемо у 1-омъ, у 7-омъ, у 11-омъ и 12-омъ члену вѣре?

ѣ образъ кротости, образъ огледало, ликъ угледъ, кротости, смиренности побожности.

воздержаніа ѡучителя ѣвѣ тѣ стадо твоемъ ѣже вещь истина. Правило вѣре, образацъ кротости и уздржания учителя явио е показао е тебе стаду твоеме онай кои е надъ свима стварима найвеѣи, права, сушта истина. Ко е найвеѣа и права истина? Найвеѣа и права надъ свима стварима узвишена и найсавршенія истина естъ самъ Христѣсъ Спасишель. Дакле Христѣсъ показао е тебе светителю Николае стаду твоему за правило вере, образацъ кротости и учителя уздржания. *) Свети Никола учіо е стадо свое, да се

*) У овоме ставу: „Правило вѣры и образъ кротости, воздержания учителя яви ты стаду твоему яже вещь истина.“ Субѣктъ е ѣже вещь истина; у Србуляма иже естъ вещь истина. Сравни стихиру на листи: Правило вѣры образъ кротости яви ты стаду твоему Христѣсъ Богъ светителю Никола. —

уздржава одъ страстей, и слабости людскихъ. Кое су то слабости? Изброй ми грѣхе смртне? Кажи свакоме грѣху противну добродѣтель? Куда спада кротость? Изброй ми плоде дарова духа светогъ? А нажи ми и даре духа светогъ?

сегѡ ради стажалъ єси смїренїемъ високамъ, тога ради, зато, стекао си, прибавио си, заслужио си, смиреношћу твоїомъ висока. Збогъ твое смерности дао ти е Богъ те си получио високо достоинство, быо си архиепископъ, а збогъ те исте смерности свое постао си великій угодникъ и светитель божїи, кои високо мѣсто заузимаешъ у царству небесномъ и молишъ се за насъ Богу.

нищетѡ богаѡа, твоїомъ нищетомъ духовномъ, твоимъ чистимъ и цѣломудреннымъ владанѡмъ, и твоїомъ смерношћу заслужио си велику часть кодъ людїи на земљи, а кодъ Бога на небу право богатство.*) Какво е то небесно богатство? Ёсмол' мы дужни чевнути за тымъ небеснымъ богатствомъ?

Отче свакценоначалниче Нїкѡлае. Отче, свештеныи начелниче, поглавару свештеника, владико Николае.

Моли Хрїста Бога. Моли се Христу Богу.

Спастиса дѡшамъ нашимъ, да се спасу душе наше, моли се за спасенѡ нашихъ душа. Зашто молимо светителя да се онъ Богу моли за насъ? Шта вѡруемо у послѡднѡмъ члену вѡре? Како имамо се владати, да намъ тай вѡчный животъ добаръ буде?

Єси л' видио икону на коїой е представлѡи светый Никола? Гдѡ си е видио? Има л' у нашої цркви, и гдѡ стои? Како е представлѡнъ? Шта има на глави, у рукама? Тако е обученъ и нашъ владика и светый патриархъ кадъ служи. — Кадъ славимо мы споменъ

*) Св. Никола, као што се изъ житїа нѡговогъ види, быо е богатыхъ родителя сынъ; слѡдователно овде се и ништета и богатство духовно, а не тѣлесно разумѡва.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www светого Николе? Нисил' ты свечаръ на св. Николу?
 Шта значи свечарство? Треба л' да се свечаръ угле-
 да на свога свеца? Како треба да се ты владашъ,
 ако желишъ да те светаць твой воли и да те бла-
 гослови? Какавъ е быо св. Никола као дѣте? Быо
 е покоранъ свима родительима учительима и свима
 старима, быо е миролюбивъ, радо е у миру живио е'
 другомъ дѣцомъ, быо е умѣренъ, у елу и пиѣу, праш-
 тао е увреде, быо милостива срдца спроѣу сиротинѣ,
 у школи быо е прилѣжанъ, Богу се молио и радо у
 цркву ишао — (види житіе у бр. 8 Шк. Листа год.
 1858.). Кою дѣцу дакле има радо светый Никола? О-
 ну коя су тако послушна, миролюбива, задовольна у-
 мѣрена, и милостива као што е онъ быо. — Тако до-
 бра дѣцо будите и вы сви, па ѣте среѣни, дуговѣч-
 ни и кодъ Бога помиловани быти.

Ел' то по вољи св. Николи, кадъ се кои све-
 чаръ о нѣговомъ дану сувише изстроши, обеде илз о-
 піе? Слави л' таковый свогъ свеца? Да шта треба
 да ради свакій онай кои е свечаръ о Николю дну,
 на самый тай празникъ? А како треба да се влада
 цѣлого живота свогъ? — Кои зна садъ одпояти тро-
 паръ св. отцу Николаю? —

2. Кондакъ. Кз Мѣрѣхъ. — У Миру граду у пре-
 дѣлу поморскомъ Ликии, у малой Азиі, гдѣ е св. Ни-
 колай митрополитъ быо.

Скатѣ. Ти светый отче!

скашенодѣйствитель показалса ёси. Свештеный
 дѣлатель показао си се; у граду Миру быо си ти най-
 пре свештеникъ, а после митрополитъ и тамо си тво-
 имъ светымъ животомъ, твоіомъ наукомъ, и изврши-
 ванѣмъ светихъ тайній люде на путъ спасенія наста-
 вляо. Изброй ми свете тайне новаго завѣта? кое си
 ты веѣъ свете тайне приміо? Тко те е исповѣдіо и

причестію? — кое тайне свршуе свакій свештеникъ, а кое владика?

Хрїсто́во ко преподо́бне євангеліе ісполнѣвъ, Єр-бо си христово еваѣліе испунио ты преподобный! Шта се садржи у еванѣлію? Кажѣ ми укратко шта е Іисусъ Христосъ учио? Люби господа Бога свогъ свимъ срцемъ твоимъ, и свомъ душомъ твоіомъ и свомъ мысли твоіомъ, то е прва и найвеѣа заповѣдь кою учи Христосъ Спаситель, а друга е исто главна: Люби ближнѣга свогъ као самъ себе, и еве што хоѣете да чинѣ вама люди, чините и вы нѣма такоѣе. — Знашъ ли іюштъ кою науку Христову изъ диктанда што смо досадъ имали? Єли доста да ми то изреченіе само наизустъ казати и лѣпо написати умѣмо? То е найманѣ, веѣъ владати се по нѣой валя само зато е имамо.

положілз єсі дѣшѣ твоѣ ѿ людѣхъ твоіхъ. дао еу душу твою за люде твоє; за стадо кое ти е Спаситель повѣрїо ты си се трудїо, учио си га, давао си му своимъ животомъ добаръ примеръ, помагао си га у нужди и у опасности. Знашъ ли какавъ примеръ навести, да е свети Никола людма одъ помоѣи быо? У време глади онъ се явіо некоме трговцу у Италиі кои много ране имаѣаше, и понудїо га е да своіомъ лаѣомъ подъ градъ Миръ доѣе и тамо пшеницу прода. Тымъ е св. Никола спасао свое люде одъ глади.

и спѣслз єсі непокінныа ѿ смѣрти, и спасао си невинѣ одъ смрти. Гдѣ е, и кога е св. Никола од смрти спасао? У мѣсту Плакомату у Ликиі намѣстникъ царскїй одсудї три невинѣ човѣка на смртъ. Граѣани се тога ради потуже св. Николи. Овай оде са трицѣреве войводе на мѣсто губилишта, и губителю кои е веѣъ замануо быо да погуби оне невинѣ маѣъ из руке истргне. Наскоро затѣм та три войводе буду од Авлавія цариградекогъ начелника кодъ цара Константина облагани, у тавницу бачени и на смрт осуѣени. У очи

дана кадъ ќе сва троица погублѣни быти, сете се они како е Мирскій архиепископъ Николај предъ нѣиховым очима недавно три невина човѣка одъ смрти избавио, па се одма Богу помоле и светоме Николаю препоруче. Богъ услиша нѣихову молитву и пошлѣ ту ноћ владику Николая цару Константину, кои цару одкрие невиность нѣихову и с' тымъ ихъ одъ смрти избави. Овако као што е светитель Христовъ Николај за живота неvine люде одъ смрти избавляю: тако му е Бог и после смрти дао благодать да чудесима своима одъ свакояке беде спасава оне кои нѣга призиваю.

сегѡ рѣди ѡстатѣлса ѣси, тога ради, зато, збогъ твоихъ добрыхъ дѣла осветио си се, постао си светитель нашъ и Божји угодникъ.

ѣкш великій тайникъ Божїа благодѣти, — као великій тайникъ Божїе благодати. Тайникъ Божїй, коме Бог повѣри свое тайне извршивати. Кое имамо мы Божїе Тайнике? свештенике а особито владике. Шта они раде као божїи тайници? Кое су то тайне?

Знашъ ли и ту нѣсму льно навзустъ одчитати? А знашъ ли е одпояти? Ёли то довольно само е одчитати и одпояти? То е найманъ, него се валя по томе владати, то е найглавнѣе. Дакле, кад знамо да е свѣтый Никола свою свештеничку и владическу дужность найточнѣе извршиваю; то треба да и мы свое дужности верно и савестно извршуемо. — Кои ученик извршуе свое дужности? Кадъ знамо да е св. Никола живио по науци св. Еванђелия; то и мы треба да се по той науци владамо. Коя е найглавнѣя наука Еванђелска? Кажи и ты одну науку из св. Еванђелия? Дед и ты одну? — Кадъ знамо да е св. Никола быо люда у помоћи и избавляю ихъ одъ бѣде; то валя да и мы еданъ другоме у добру помажемо, па ќе и нама Богъ помоћи.

Игре с' бояма.

(Свршетакъ.)

Ове комплементарне бое зову се и контрастне. И као што се све контрастно текъ онда најболъ види, кадъ се едно низъ друго стави, н. п. велико и мало: лепо и ружно, бело и црно, исто тако и све контрастне бое, башъ кадъ се една низъ другу метне, една другу највећма подигне и најлепшу начине. Овако ихъ и наше око најволие гледати, зато се зову и хармоничне бое. Кадгодъ наше око друге бое гледа самце илъ одну с' другомъ смешану, оно онда (такогъ в створа и нарави, еръ в за белу светлостъ удешено) мора само оне недостаюће комплементарне бое да ствара и допуњава, а то в мучанъ посао, зато су му све друге окромъ комплементарни боя некудъ немиле, и нерадо ихъ гледа; а чимъ се комплементарна дода, оногъ часа учини се и она друга далеко лепша, око се оногъ часа задовољи, еръ му се даде оно што в недостајало и за чимъ в чезнуло, зато су му ове најмилие.

Да в ово озбиља истина, уверићешъ се овимъ. Изсеци више еднаки комада беле артие, намажи одъ сваке бое по два или три комада, алъ сваки комадъ само са едномъ одъ они шестъ боя, илъ ако имашъ пантљика одъ сви ови боя, илъ стакала, илъ друге ков материе, свеодно в; цвеће, одела, намештаи и т. д. и покушай ихъ најпре све по две а после и по три бое одну мимо друге метати, видићешъ да се само контрастне бое една с' другомъ најболъ слажу, една другој лепоту подигне, и оку милу начини; а после една другу више илъ манъ укваре, и ружнију начине, и то толико, да лошије лепоте боя у контрасту лепша изађе него највеће лепоте боя у неконтрасту. Тако в најлепша црвена пантљика, мараме, аљина и пр.

са зеленимъ гранама иль шарама; а зелена са црвенимъ гранама. Тако е жута најлепша са лиластимъ, а лиласта са жутимъ; тако е плаветна најлепша са оранџастимъ а оранџаста са плаветнимъ.

Све остале една другу више иль манѣ укваре. Црвена низъ лиласту иль плаветну учини се некудѣ оранџаста и жућа, и изгуби одъ ясности црвенила свогъ; а опетъ ове обе чинесе низъ црвену као да су са зеленомъ и жутомъ замазане. Црвена низъ оранџасту изађе некудѣ модра, а оранџаста низъ црвену некудѣ жуто и зелено замазана. Оранџаста учини жуту некудѣ зеленомъ, а жута оранџасту некудѣ црвено замазаномъ. Зелена поредѣ жуте изађе некудѣ модра, а поредѣ плаветне некудѣ жута. Жута поредѣ зелене учини се прляво оранџаста, а плаветна поредѣ зелене некудѣ тавна. Плаветна низъ лиласту изађе некудѣ зеленкаста прлява и замазана, а лиласта низъ плаветну некудѣ са црвеномъ умазана. Све една другу цокваре, една другой не да, да се у оной правој и пуной лепоти својој покажу. А како иста та свака оногъ часа чисто сине, кадъ се низъ нѣну комплементарну метне.

Исто се овако могу и по три боа иль сгодно иль врло несгодно една поредѣ друге метнути, да една другой лепоту подигне, иль да јој сву лепоту и милину уквари.

Кадъ се по ономъ шестарномъ колу стави по една главна боа у среду, а около нѣ обе нѣне изводне, онда све три изгубе. Тако се црвена између лиласте и оранџасте учини блеђа, а ове обе низъ црвену изгубе некако онај свой део црвенила, и учини се свака својој другой главној бои ближа, оранџаста буде жућа, а лиласта плаветнија, па ако е оранџаста сама по себи већ бледа била, постане садъ још блеђа, а ако е лиласта по себи већ угасита

била, постане садъ јошъ угаситија, и тимъ мањъ лепа. Овако се дакле могу само онда сложити ако е црвена и оранџаста врло угасита, а лиласта врло бледа, и ради смо оне блеђе а ову угаситију начинити.

Питанја. Каква се учини жута између њѣни производни? а како ове обе низ њу? која дакле жута сме међу ове обе дођи, бледа илѣ угасита? а која оранџаста и зелена низъ жуту? како се учине лиласта и зелене около плаветне? а како плаветна међу њима? која дакле зелена и лиласта сме и око кое плаветне дођи? а коѣ несмеду?

Покушай ихъ овако едну низъ другу по три метнути и уверићешъ се о томъ; а најболѣ ћешъ се уверити, ако ихъ на две гомиле сложишъ, на еднѣ гомили контрастне по две, а на другој неконтрастне; пакъ онда на еднѣ гомили контрастне по две оставишъ, а на другој гомили ако по три слагао будешъ. Женско е око за све удесе и неудесе боя особито осетљиво, и ове игре о смеси и удеси боя за женску су децу најважније. —

Јошъ нешто о белој и црној бои, и овихъ са осталима смеси. Бела е боя смеша одъ свију остали, као што е озго показано; а црна е опетъ противна, ту ни едне нема.

Бела боя низъ едну илѣ више други боя стављена увекъ по нешто одъ свое лепоте изгуби, алѣ све остале низъ њу добию, изађу некудъ већма на видило. Бело коло на црномъ папиру учини се веће нег' штѣ; низъ црну бою све остале изгубе, некудъ потамне, сама бела добије, у већи контрастъ дође, а црно на беломъ много мањъ. Алѣ и црна опетъ низъ плаве бое изгуби, чимъ се ове не узму контрастно. Узми повећи комадъ црне артие, и метни на њѣга еданъ мањи комадъ црвене, онога часа најлепше црnilo учини се као са некомъ зелени помазано, а скини црвену

бою, илѣ стави и зелену низъ ню, онога часа и црна и црвена сину; зато су најлепше црне мараме, пантљике, цицови и уобште све альбине, и намештаи (било у бои илѣ ма гди) са црвенимъ и зеленимъ гранама и шарама, илѣ са жугимъ и лиластимъ, или са плаветнимъ и оранѣастимъ.

На беломъ најлепше стои ведро плава прво, пакъ онда ружична, после угасито жуто, после ведро зелено, после лиласто, најпосле оранѣасто. Угасито плаво и угасито црвено нестое никадъ лепо; исто тако нестое лепо угасито зелено и угасито плаветно.

Лепо стои бело између оранѣастигъ и плаветногъ, а између жутогъ и лиластигъ нестое лепо. Бело стои између оранѣастигъ и црвеногъ лепше, него ове две саме една низъ другу. Лепо стои бело између црвеногъ и жутогъ, исто тако између црвеногъ и плаветногъ; а између жутогъ и оранѣастигъ здраво блютаво; напротивъ кадъ се овако стави да стои бело, оранѣасто, жуто, бело, онда е лепше. Између оранѣастигъ и зеленогъ стои бело лепше, него ове саме; исто тако између оранѣастигъ и лиластигъ; а између жутогъ и зеленогъ неваля, него кадъ се овако метне, бело, жуто зелено, онда е лепше. Бело између плавогъ и жутогъ неваля, а између плавогъ и зеленогъ приличиве.

Црна боя поправи све неконтрастне бое, чимъ се међу њи метне, и стои лепо између црвене и оранѣасте, и између плаветне и лиласте, само е неваля међу ведрије бое метнути, ерѣ ихъ поквари, тако су жута, оранѣаста, црвена и зелена.

На све ово воля пазити, ако смо ради, да намъ една боя другу лепотомъ подигне, да оку милие будну.

Већой илѣ маньой животности боя кадкадъ е наше око узрокъ. Кадъ изаћешъ на поляну покушай главу подъ ноге сагнути и између ногу цео око себе

пределъ погледати, видићени га у виду најлепше панораме, особито ако брежуљакъ потражишъ, па с њѣга погледашъ.

Една физикална игра.

Задатакъ. Наместити новчићъ да сеченицомъ на врху игле стои, да се на њој и тамо и амо прегиба и окреће, а непадне.

Узми одну флашу са обичнимъ плутовим чепом; задени у чепъ иглу да и усправно и тврдо стои, алъ задени е ушицомъ, да јој врѣ у висъ стои, и остави чепъ у флаши. Узми садъ други исти таковъ чепъ, задени му у главу новчићъ сеченицомъ до пол новчића алъ и право и тврдо да стои, кое ћешъ учинити, кадъ чепъ бритвомъ засечешъ, а ништа из њѣга да не извадишъ, и у тај засека (кои се одма опетъ стиене, чимъ бритву извучешъ) новчићъ заденешъ. Јошъ узми садъ две еднаке и оштре виљушке, и задени одну с' едне, а другу с' друге стране изпод сеченице новчића у исти тај чепъ тврдо, алъ тако, да обе виљушке мало у висъ стоје, као ова два крака одъ римске цифре петъ V. Изврни садъ и чепъ и виљушке и новчићъ, и метни новчићъ тај сеченицом на врѣ оне горепоменуते игле, и онъ ће стојати на игли, баланцирати, пригибати се и тамо и амо, и ако лагано на одну виљушку дунешъ, новчићъ ће се на врѣ игле и окретати.

Ова игра спада у науку физикалну о равнотежи и опорној тачки.